

תרומה חט"ז שיחה ג'

בהלכות בהב"ח מדגיש הרמב"ם ש"שלוש מצוות נצטוו בני"י" (דג' מצוות אלו תלויים זב"ז). ומביא את הציווי הכללי - "ועשו לי מקדש" - ומבאר שגם לפני בית עולמים היה מעין קיום ג' מצות אלו. ובהלכות מלכים מדובר בזמן שנכנסו לארץ, ולכן מביא את הפסוק המדבר בא"י - "לשכנו תדרשו". איתא ברמב"ם בהלכות בית הבחירה: "מצות עשה לעשות בית לה' כו' שנאמר ועשו לי מקדש כו'" (ובהמשך "כבר נתפרש בתורה משכן שעשה משה והי' לפי שעה כו' כיון שנכנסו ישראל לארץ העמידו המשכן בגלגל י"ד שנה כו"). אך בהלכות מלכים כותב: "שלוש מצוות נצטוו ישראל בשעת כניסתן לארץ כו' ולבנות בית הבחירה שנאמר לשכנו תדרשו ובאת שמה". וצריך להבין מדוע מביא פסוק אחר בהלכות מלכים?

וגם צריך להבין מדוע מביא באריכות את הפרטים בנוגע לגלגל ושילה ונוב וגבעון בספרו הלכות הלכות? והביאור: הרמב"ם מדגיש ש"שלוש מצוות נצטוו בני ישראל", ויש לומר שכוונתו לדייק ששלוש מצוות אלו תלויים זה בזה, שגדר מינוי מלך מחייב שהמלך יכרית זרעו של עמלק ויבנה את בית המקדש, ומחיית עמלק צריך להיות לאחר מינוי מלך. ולכן בהלכות בית הבחירה כשמביא את הציווי הכללי על הקמת המקדש - "ועשו לי מקדש" - מבאר שגם לפני בית עולמים היה מעין שלוש המצוות שתלויים זה בזה, שמשה היה מלך ובני ישראל כבר החלישו את עמלק. ולכן מאריך בהפרטים דכל המשכנות עד בית עולמים להדגיש שכולם הם חלק מהציווי הכללי, ורק שככל שהיתה יותר מנוחה (שהוא ענין הכרתת זרעו של עמלק, "זה' הניח לו מכל אויביו סביב"), היה המשכן בקביעות יותר (בשילה, לאחר שכבשו שחלקו – בית של אבנים).

ובהלכות מלכים מדובר בזמן שנכנסו לארץ, ולכן אינו מביא את הציווי הכללי (שכולל גם את המדבר) אלא הפסוק "לשכנו תדרשו" שבה מדובר בנוגע לארץ ישראל, ושאיז היה כבר הקיום (אף שלא בשלימות) דשלוש המצוות, שיהושע היה מלך שנתמנה על ידי בית דין של שבעים ואחד, והיה כבר לאחר שכבשו וחלקו שהוא ענין המנוחה.

בפנימיות הענינים: מינוי מלך הוא בחינת יראה תתאה ואתכפיא. ומזה באים למלחמת עמלק, "ובערת הרע מקרבך" שהוא אתהפכא. ולאחר זה באים לבנין בית המקדש שהוא בחינת יראה עילאה. ולכן בנה משה את המשכן, דמשה ממשיך דעת לכל בני ישראל, ועל ידי זה באים ליראה. דלגבי משה שבכל אחד ואחד יראה היא "מילתא זוטרת".